

যুগ্মতর

তাৰিখ ০৮ APR 2007
পঠা কলাম

টি.টি.

গোলটেবিল বৈঠকে অভিযন্ত

শিক্ষক মূল্যায়ন পদ্ধতি চালু ছাড়া উচ্চশিক্ষার মান বাড়বেনা

ছাত্র-শিক্ষক রাজনীতি নিষিদ্ধ করার দাবি

যুগ্মতর রিপোর্ট

বাজ্যধানীতে শিক্ষার এক গোলটেবিল বৈঠকে বক্তব্য বলেছেন, শিক্ষক মূল্যায়ন পদ্ধতি চালু ছাড়া উচ্চ শিক্ষার মান বাড়বে না। যতই আইন করা হোক, শিক্ষকদের বিবেকের কাছে জবাবদিই করা ছাড়া ফল আসবে না।

দৃঢ়জনক হলেও সজা যে, ১৯৭৩ সালের আইনে শিক্ষকদের বিবেকের কাছে দায়বদ্ধতার যে স্বাধীনতা দেয়া হয়েছে, তাৰ মৰ্যাদা তাৰা যাবত্তে পাৰেননি। কেউ যাতে শিক্ষকতাৰ পাশাপাশি 'রাজনীতি'কে পেশা হিসেবে নিতে না পাৰেন সেজন আইন কৰা জৰুৰি।

শিক্ষার জাতীয় পেশ কৌণ্ডে বিশ্ববিদ্যালয় যঙ্গুৱি কৰিবলৈৰ ২০ বছৰেৰ কৰ্মপৰিকল্পনা 'বাস্তৰাম' শীৰ্ষক এ গোলটেবিল বৈঠকেৰ আইনজন কৰে নাগৰিক সংহতি। এতে সঞ্চালকেৰ দায়িত্ব পালন কৰেন অধ্যাপক মোজাফফৰ আহমদ। ঢাকা বিশ্ববিদ্যালয়েৰ সাবেক প্ৰষ্ঠিৰ অধ্যাপক এসএএম আতিকুৱ রহমানেৰ সভাপতিত্বে অৰুচানে মূল প্ৰদৰ উপস্থান কৰেন শাহজালাল বিজ্ঞান ও প্ৰযুক্তি বিশ্ববিদ্যালয়েৰ প্ৰতাপক সাহাবুল হক সাৰু। আলোচনাৰ অংশ নেন— দুৰ্বীল দমন কৰিবলৈৰ সাবেক সদস্য অধ্যাপক মনিৰজ্জামান যিএআ, ইউজিসি চোয়াৰম্যান অধ্যাপক এম আসাদুজ্জামান, বুমেটেৰ সাবেক উপাচার্য অধ্যাপক আলী মুর্তজা, ঢাকা বিশ্ববিদ্যালয়েৰ উপ-উপাচার্য অধ্যাপক আকফ ইউসুফ হায়দার, জাতীয় বিশ্ববিদ্যালয়েৰ উপ-

চালু : পৃষ্ঠা ২ : কলাম ৫

চালু : পদ্ধত

(শেষ পৃষ্ঠাৰ পৰ)

উপাচার্য অধ্যাপক সৈয়দ রশিদুল হাসান, জগন্মাথ বিশ্ববিদ্যালয়েৰ উপাচার্য অধ্যাপক এসআই খান, অধ্যাপক গালিল আহমদ খান, ড. রশিদ-ই-মাহবুব অধ্যাপক আনু মহাম্বদ, ড. প্ৰিয়াল আলম, ড. এম শামসুৱ রহমান, শেখ হাফিজুৱ রহমান কাৰ্জন, তুষার রহমান, শেকেৱল শেখ প্ৰমুখ।

শিক্ষাবিদ অধ্যাপক মোজাফফৰ আহমদ ছাত্র-শিক্ষকেৰ দলীয় রাজনীতি নিষিদ্ধ কৰাৰ ওপৰ গুৰুত্বাবোপ কৰে বলেন, শিক্ষকদেৱ কাৰণেই ১৯৭৩ সালেৰ অধ্যাদেশ আজ প্ৰয়োগ সম্ভীৰ্ণ। আইনেই শিক্ষক-ছাত্রেৰ দলীয় রাজনীতি নিষিদ্ধ রাখে। প্ৰত্যেকেৰ কৰ্মপৰিধি নিৰ্বাচিত রাখে। তিনি বিশ্ববিদ্যালয়ে বিদ্যমান বিভিন্ন নিৰ্বাচন প্ৰক্ৰিয়া বক্সেৰ পাকে মত প্ৰকাশ কৰে বলেন, শিক্ষকৰা 'কোড অৰ কনডাক্ট' মেনে চলে বিশ্ববিদ্যালয়েৰ অনেক সমস্যা কৰে যাবে।

অধ্যাপক মোজাফফৰ আহমদ বলেন, বিশ্ববিদ্যালয়েৰ বেজিস্টাৰ গ্রাজুয়েটেছ সিনেটে যে বিভিন্ন প্ৰতিনিধি থাকে, তাতে সমাজেৰ সত্যকাৰ প্ৰতিনিধিত্বেৰ প্ৰতিফলন ঘটে না। দক্ষিঙ কোৱিয়া ও শিক্ষাপুৰ বিদেশে অবস্থানৰত তাদেৱ পণ্ডিতদেৱ সমান সুযোগসুবিধা দিয়ে দেশে কুনিয়ে এনে দ্রুত উপৰতি ঘটিয়েছিল। তিনি বলেন, বিশ্ববিদ্যালয়ে স্থায়ত্বাস্থান দেয়া হয়েছিল একাত্মিক। কিন্তু তা যথার্থভাৱে অনুসৰণ কৰা হয়নি। শিক্ষক নিয়োগেৰ সিলেকশন কৰিবলৈ 'এক্সটারনালেৰ' ধৰণাই পাল্ট দেয়া হয়েছে। একসময় বিদেশ থেকে বিশ্ববিত্তিক 'বিশেষজ্ঞ' আনা হতো। এখন দেশেৰ ভেতৱেৰ অন্য বিশ্ববিদ্যালয় তো দুৱেৱ কথা, নিজেৰ অন্য বিশ্ববিদ্যালয়েৰ অন্য বিভাগেৰ ব্যক্তিকে এ পদে বসাবো হয়। ফলে নিয়োগে যা হওয়াৰ তাৰি হয়।

অধ্যাপক মনিৰজ্জামান যিএআ বলেন, বিশ্ববিদ্যালয়েৰ 'বাস্তৰাম' উপাচার্যৰ নিজেদেৱ স্থায়ত্বাস্থানে পৰিগত কৰে কেলেছেন। ফলে অন্যৱা অন্যায়েৰ প্ৰতিবাদ কৰালৈ তা টেকে না। ইউজিসি চোয়াৰম্যান অধ্যাপক এম আসাদুজ্জামান বলেন, বিশ্ববিদ্যালয়ে আইনগুলোত বৈষম্য রাখেছে।

উচ্চশিক্ষা কাৰ্যকৰিতকে গতীলী বাধতে ছাত্র-জনীতি এবং বিশ্ববিদ্যালয় শিক্ষকদেৱ ও রাজনীতিতে অংগৃহণ নিষিদ্ধ কৰা দৰকাৰ। ছাত্র-শিক্ষকদেৱ রাজনীতিৰ কাৰণে নিম্নমানেৰ শিক্ষা এবং সেশনজট সৃষ্টি হচ্ছে। বিগত চাৰ বছৰ ইউজিসি কোন দুৰ্বীল কৰেছে প্ৰমাণ কৰতে পাৰলৈ তিনি চাকৰি হৈছে দেৱাৰ ঘোষণা দেন।

ঢাকা বিশ্ববিদ্যালয়েৰ দৰ্শন বিভাগেৰ শিক্ষক অধ্যাপক গালিব আহমদ খান বলেন, শিক্ষকৰা শিক্ষকতাৰ পাশাপাশি রাজনীতিকে মেন পেশা হিসেবে নিতে না পাৰেন, সে জন্য আইন কৰা জৰুৰি। নিয়োগেৰ ১২ বছৰেৰ মধ্যে কোন শিক্ষক প্ৰেইচিচডি কৰতে না পাৰলৈ তাকে বিশ্ববিদ্যালয়েৰ কোন নিৰ্বাচনে দুঃভাবে দেয়া যাবে না। আৰ একজন শিক্ষক ছয়াবারেৰ বেশি বিশ্ববিদ্যালয়েৰ নিৰ্বাচনে অংশ নিতে পাৰবেন না— এই নিয়ম কৰা জৰুৰি।

জগন্মাথ বিশ্ববিদ্যালয়েৰ উপাচার্য অধ্যাপক এসআই খান বলেন, বিশ্ববিদ্যালয়ে শিক্ষকদেৱ স্থায়ীভাৱে নিয়োগ দেয়া যাবে না। অন্তিবিলৈ শিক্ষক মূল্যায়ন পদ্ধতি চালু কৰতে হবে। শিক্ষার্থীৰা যতদিন শিক্ষককে 'উপসূক্ত' হিসেবে মূল্যায়ন কৰবে, ততদিন চাকৰি থাকবে। এটা চালু হৈলৈ বিশ্ববিদ্যালয়ে শিক্ষা দুর্বালায়ন, দুৰ্বীল ও অনিয়ম অনেকাবেই বক্ষ হবে।

বুমেটেৰ সাবেক উপাচার্য অধ্যাপক আলী মুর্তজা দায়িত্ব পালনকালে কোন দুৰ্বীল কৰেননি বলে দাবি কৰেন। তিনি সংবাদপত্ৰ ও সাংবাদিকদেৱ বিৰুক্তে বিবোদণাৰ কৰেন। জাতীয় বিশ্ববিদ্যালয়েৰ পাশাপাশি রাজনীতিৰ কাৰণে সৈয়দুল হাসান বলেন, জাতীয় বিশ্ববিদ্যালয়েৰ শিক্ষকৰা মান উজ্জ্বল কৰতে না পাৰলৈ এদেশেৰ উচ্চ শিক্ষার ধৰ্ম ঠকানো যাবে না। কেননা এখনও দেশেৰ ৮৫ ভাগ উচ্চ শিক্ষা জাতীয় বিশ্ববিদ্যালয়ে প্ৰদান কৰে। ড. রশিদ-ই-মাহবুব বলেন, সৎ উপজৰ্ন দিয়ে প্ৰাইভেট বিশ্ববিদ্যালয়ে স্থান পড়ানো সত্ত্ব নয়।

অধ্যাপক আনু মহাম্বদ ইউজিসিৰ উচ্চ শিক্ষার ২০ বছৰ মেয়াদি পৰিকল্পনাৰ তীব্ৰ সমাবেচনা কৰেন। ড. আসিফ নজীবুল শিক্ষক মূল্যায়ন পদ্ধতি চালুৰ ওপৰ গুৰুত্বাবোপ কৰে বলেন, শিক্ষকদেৱ মধ্যে যাব কৰলৈ পৰীক্ষাৰ ফল প্ৰকাশ কৰিব হবে তাৰ নাম নোটিশ বেতে টালিয়ে দেয়া হৈক। যদি প্ৰবক্ষে সাহাবুল হক ইউজিসিৰ ২০ বছৰ মেয়াদি পৰিকল্পনাৰ বিভিন্ন দিক তুলে ধৰে ছাত্র-শিক্ষক রাজনীতি বক্ষ, বিশ্ববিদ্যালয়ে আইন পৰিবৰ্তন ও সব

বিশ্ববিদ্যালয়েৰ জন্য একটি 'আন্তৰিক আইন'।